

บทที่ 3

ประวัติความเป็นมาและการประกอบการ

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี จำกัด

สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุบลราชธานี จำกัด เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2543 ก่อนที่จะมาเป็นสหกรณ์ เคยเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนมาก่อน และเนื่องจากปี 2540 เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ รัฐบาลได้มอบนโยบายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการและประสานงานภายใต้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีได้ถูกคัดเลือกให้เป็นหนึ่งในโครงการจังหวัดนำร่องโดยมี ผศ.อาคม วามะลุน เป็นประธานคณะทำงานของจังหวัดอุบลราชธานี ภายใต้โครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียงเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีนายสิวะ แสงมณี ได้รับมอบหมายให้คณะทำงานเขียนโครงการศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้กลุ่มอาชีพและกลุ่มเกษตรกรที่สร้างผลผลิตจนมีความเป็นอยู่ในระดับพอกินพอใช้ และมีผลผลิตเหลือสามารถนำมาจำหน่ายได้ ควรมีสถานที่และอาคารพร้อมทั้งระบบการบริหารงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อดำเนินการช่วยเหลือเพื่อนำผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพมาจำหน่าย

สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน ได้รับการสนับสนุนจากเงินงบประมาณการก่อสร้างอาคารและบริเวณจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 216 แห่ง ของจังหวัดอุบลราชธานี และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงเพิ่มเติม โดยสร้างอาคารเพื่อให้มีพื้นที่ให้กลุ่มเกษตรกรและกลุ่มอาชีพของแต่ละ อบต. ในจังหวัด สามารถนำสินค้ามาฝากจำหน่ายได้โดยคิดค่าบริการต่ำกว่าห้างร้านเอกชน เพื่อให้สินค้าจำหน่ายง่ายและเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

การบริหารของสหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน เพื่อเป็นจุดรวมของสินค้าทุกชนิดที่ผลิตจากกลุ่มอาชีพและกลุ่มเกษตรกรของ อบต. ในจังหวัดและจังหวัดโดยรอบ นำมาพัฒนาคุณภาพเน้นปลอดภัย และช่วยออกแบบในรูปแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยสวยงามเพื่อเข้าสู่มาตรฐานสากล ซึ่งจะทำให้ศูนย์สามารถเป็นตัวแทนทำการขายส่งและจำหน่ายออกสู่ต่างประเทศ

ในอนาคต จากการจำหน่ายในปริมาณมากนี้สามารถสร้างผลกำไรให้แก่สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนได้มาก แม้จะคิดค่าบริการเพียงเล็กน้อย และเพื่อให้เป็นศูนย์สินค้าที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ จึงได้ทำการของจัดตั้งเป็นสหกรณ์ประเภทบริการ

สถานที่ก่อสร้างได้รับความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี การออกแบบและการก่อสร้างอาคารบริเวณโดยรอบได้มีการออกแบบโดยกำหนดผังบริเวณออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นอาคารชั้นเดียวเนื้อที่ 330 ตรม. ติดตั้งระบบปรับอากาศทั้งหลังเพื่อเป็นที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ส่วนที่ 2 บริเวณรอบนอกด้านข้างและด้านหลังอาคาร สร้างซุ้มอาคารเพิ่มเติม 2 หลัง และจัดเตรียมผังเพื่อสร้างเป็นซุ้มจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดสารพิษและกลุ่มสินค้าเพื่อคุณภาพชีวิตและสาธิตสินค้า

ส่วนที่ 3 บริเวณด้านหน้าสร้างรั้วเป็นกระถางต้นไม้เตี้ยตลอดแนวพร้อมทั้งสร้างลานจอดรถคอนกรีต พร้อมทั้งสามารถจัดวางซุ้มสินค้าเพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย และจัดแสดงดนตรีหรือจัดแสดงอื่นๆ ได้

การก่อสร้างอาคารและบริเวณเริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2542 และก่อสร้างเสร็จเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2543 สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนได้ทำพิธีเปิดใช้อาคารเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2543 โดยนายทองอยู่ แก้วไทรชะ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นประธานในพิธีเปิดอาคารเพื่อให้การจัดการของสหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน เข้าสู่รูปแบบสหกรณ์ประเภทบริการ โดยมีนายโกเศศ ศุกโกศล ปลัดจังหวัดเป็นประธานเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2543 มีหน้าที่บริหารศูนย์ชั่วคราวและเสนอขอจัดตั้งสหกรณ์ได้ภายใน 30 วัน

ในระหว่างที่ดำเนินการของจัดตั้งสหกรณ์ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่และวางระบบการจัดเตรียมการบริหารการจัดการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และจัดหาสินค้าจากกลุ่มอาชีพและกลุ่มเกษตรกรจัดสินค้ามาจำหน่ายและได้เปิดจำหน่ายสินค้าอย่างเป็นทางการในวันที่ 17 มีนาคม 2543 มีกลุ่มอาชีพต่างๆ มาฝากจำหน่าย จำนวน 76 ราย มีมูลค่าสินค้าฝากจำหน่ายรวมมูลค่า 1,918,716.30 บาท

สัญลักษณ์ของสหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนอุบลราชธานี จำกัด เป็นรูปดวงอาทิตย์ หมายถึงความเจริญรุ่งเรืองของจังหวัดอุบลราชธานี ดอกบัวใหญ่ หมายถึงชุมชนกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่างๆ และประชาชน ดอกบัวเล็กสองดอก หมายถึงภาครัฐและเอกชน แม่น้ำ หมายถึงแม่น้ำสองสีคือแม่น้ำมูลและแม่น้ำโขง หมายถึงความอุดมสมบูรณ์

สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนอุบลราชธานี จำกัด เป็นสหกรณ์บริการจดทะเบียนเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2543 เลขทะเบียนสหกรณ์ บ.012643 สถานที่ตั้งเลขที่ 7 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนสมาชิกแรกตั้ง 138 ราย ทุนเรือนหุ้น 179,300 บาท มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 15 คน และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ จำนวน 5 คน

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

1. จัดหาวัตถุดิบในการผลิตรวมทั้งสิ่งของอย่างอื่นที่สมาชิกต้องการมาจำหน่ายการดำเนินการธุรกิจของสหกรณ์
2. รวบรวมผลิตภัณฑ์จากสมาชิกเพื่อจัดการขาย
3. ส่งเสริมการพัฒนาบุคคลด้านการศึกษาพละงานมัธยม และทางจิตใจให้เป็นครอบครัวที่สุข
4. จัดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล
5. จัดให้มีการศึกษาอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางสหกรณ์และทางธุรกิจ
6. จัดให้มีสวัสดิการให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัว
7. จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่การครองชีพมาจำหน่ายตามความต้องการของสมาชิก
8. ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประหยัดทรัพย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามารถพึ่งตนเองได้
9. รับฝากเงินสมาชิกหรือจากสหกรณ์อื่น
10. จัดให้มีเงินกู้สำหรับสมาชิกตามข้อกำหนดอันสมควร
11. ให้สหกรณ์กู้ยืมเงิน
12. ถิ่นหุ้นของชุมชนสหกรณ์
13. ร่วมมือกับทางราชการ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ชุมชนสหกรณ์และสหกรณ์อื่น เพื่อส่งเสริมกิจการของสหกรณ์
14. ดำเนินการอย่างอื่นที่กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์กำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
15. เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและให้บริการข้อมูลสินค้ากลุ่มอาชีพ

การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์

1. ธุรกิจเครดิต คือการที่สหกรณ์ขายเชื่อ หรือให้เครดิตแก่สมาชิกในเรื่องสินค้าอุปโภคบริโภคแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก
2. ธุรกิจซื้อ คือการที่สหกรณ์จัดซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคในห้างร้านในท้องถิ่น นอกเหนือจากสมาชิก มาจำหน่าย
3. ธุรกิจขาย คือการที่สหกรณ์ซื้อสินค้า/ผลิตภัณฑ์จากสมาชิก และกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่มีศักยภาพทางตลาดมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลภายนอก
4. ธุรกิจบริการ คือการที่สหกรณ์รวบรวม รับฝากสินค้า/ผลิตภัณฑ์จากสมาชิกโดยคิด ร้อยละ 10 จากยอดจำหน่ายสินค้า

ประเภทสินค้าและผลิตภัณฑ์

สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนอุบลราชธานี จำกัด จัดมาจำหน่าย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าทอมือ ผ้ากาบบัว เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋าลือ กระเป๋าลูกทอ ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหาร เครื่องดื่มสมุนไพร ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องปั้นดินเผา งานฝีมือ ภาพวาด และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดอื่นๆ เช่นผลิตภัณฑ์จากจังหวัดอำนาจเจริญ ประเภทผ้าไหม ผ้าจืด ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ และกระเป๋าจากผ้า ผลิตภัณฑ์จากจังหวัดมุกดาหาร ประเภทเสื้อผ้าฝ้าย ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ และตุ๊กตาผ้าเช็ดมือ ผลิตภัณฑ์จากจังหวัดยโสธร ประเภทหมอนจืด หมอนสามเหลี่ยม ผลิตภัณฑ์จากจังหวัดศรีสะเกษ ประเภทงานฝีมือจากไม้พะยุง

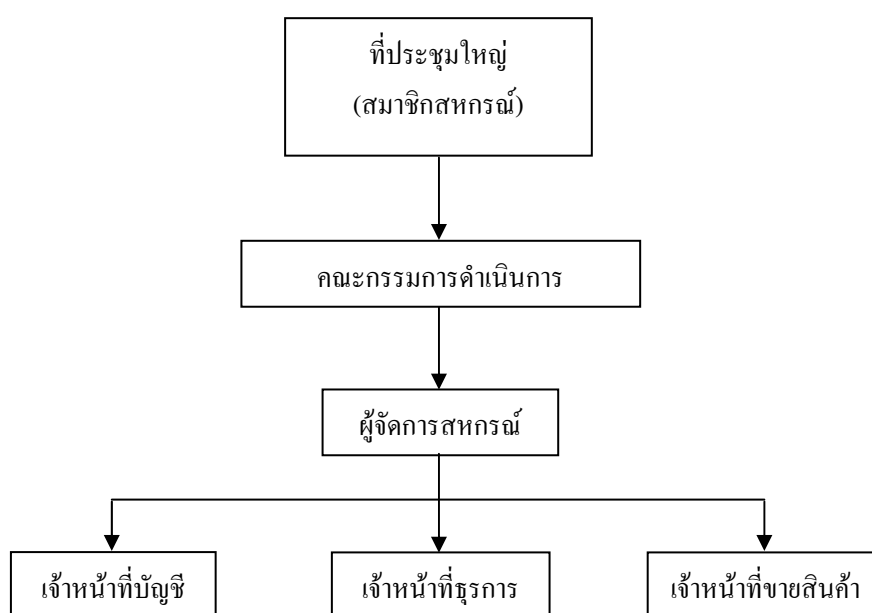
ผู้นำสินค้า และผลิตภัณฑ์มาจำหน่าย

1. สมาชิกสามัญ หมายถึง บุคคลทั่วไปทุกสาขาอาชีพ

2. สมาชิกสมทบ หมายถึง นิติบุคคล กลุ่มอาชีพ เช่น อบต. กลุ่มอาชีพในท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรีสหกรณ์ และกลุ่มอื่นๆ

โครงสร้างของสหกรณ์

โครงสร้างของสหกรณ์ประกอบไปด้วยที่ประชุมใหญ่ (สมาชิกสหกรณ์), คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ภาพที่ 5 แผนผังโครงสร้างการบริหารสหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชนอุบลราชธานี จำกัด
ที่มา: สหกรณ์ศูนย์เศรษฐกิจชุมชนอุบลราชธานี จำกัด, 2546

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์

ประกอบด้วยส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

1. สมาชิกสหกรณ์
2. การระดมทุนของสหกรณ์
3. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
4. ผลการประกอบการของสหกรณ์ของสหกรณ์

โดยในการศึกษารั้ครั้งนี้ได้มีการศึกษาถึงข้อมูลของสหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน อุบลราชธานี จำกัด ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงานประจำปีของสหกรณ์ ตลอดจน การสอบถาม สัมภาษณ์ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สมาชิกสหกรณ์

สหกรณ์มีการเปิดรับสมาชิกตลอดปี โดยมีใบสมัครรับสมาชิกที่หน้าจุดบริการของสหกรณ์ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการสมัครเป็นสมาชิก การรับสมาชิกนั้นจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกสมทบ ซึ่งสมาชิกสมทบนี้จะรวมถึงกลุ่มสหกรณ์ต่างๆ ตลอดจนกลุ่ม อาชีพในชุมชน ซึ่งผลการรับสมาชิกนั้นพบว่าจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2548 มี สมาชิกรวมทั้งหมด 1,049 แบ่งเป็น สมาชิกสามัญ 919 และสมาชิกสมทบอีก 130 และมีอัตราการ ขยายตัวร้อยละ 5.52 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนสมาชิกตั้งแต่ปี 2543 – 2548

(หน่วย : องค์กร)						
จำนวนสมาชิก	2543	2544	2545	2546	2547	2548
สามัญ	113	747	801	843	878	919
สมทบ	25	125	127	128	130	130
รวม	138	872	928	971	1,008	1,049
อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	-	531.88	6.42	4.63	3.81	5.52

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี (2548)

2. ภาระเดมทุนของสหกรณ์

สหกรณ์มีการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนต่างมากมาย แหล่งเงินทุนที่สำคัญคือเงินทุน สำรองที่สหกรณ์จัดไว้สำหรับการดำเนินงาน และจากการถือหุ้นของสมาชิก ซึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท ในการดำเนินงานของสหกรณ์นั้นครอบคลุมในเรื่องการใช้จ่ายทั้งหมดทั้งที่เป็นสินทรัพย์ของ สหกรณ์ โดยปี 2548 มีมูลค่าทุนที่ดำเนินการทั้งหมด 1,593,553.71 บาท มาจากเงินทุนสำรอง 224,214.12 บาท และจากการถือหุ้นของสมาชิก 771,397 บาทซึ่งมูลค่านี้อาจสอดคล้องกับการ เพิ่มขึ้นของจำนวนสมาชิก ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนการระดมทุนภายในสหกรณ์ตั้งแต่ปี 2543 – 2548

(หน่วย : บาท)

แหล่งเงินทุน ของสหกรณ์	2543	2544	2545	2546	2547	2548
เงินทุนสำรอง	387,216	257,971.08	177,843.60	198,550.80	87,996.10	224,214.12
การถือหุ้น ของสมาชิก	680,400	747,240	759,840	763,740	766,840	771,397
ทุน ดำเนินงาน						
ทั้งหมด	1,209,428.87	1,761,473.13	1,796,238.29	1,639,184.15	1,469,303.13	1,593,553.71

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี (2548)

3. การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

การดำเนินธุรกิจที่สำคัญของสหกรณ์นั้นเป็นธุรกิจบริการ คือการรับสินค้าจากสมาชิกรมาจัดจำหน่าย และธุรกิจการซื้อ คือการที่สหกรณ์ไปซื้อสินค้าอุปโภค บริโภค ที่เป็นที่นิยมและสมาชิกต้องการ จากผู้ประกอบการทั่วไปมาจำหน่ายในร้านสหกรณ์ ซึ่งธุรกิจทั้งสองประเภทเป็นธุรกิจที่สำคัญมากเพราะเป็นธุรกิจที่เป็นตัวขับเคลื่อนในสหกรณ์ดำเนินการต่อไป ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตั้งแต่ 2543 – 2548

(หน่วย : บาท)

ธุรกิจของ สหกรณ์	2543	2544	2545	2546	2547	2548
บริการ	1,114,091.32	4,042,564.72	4,587,057.23	3,647,122.33	3,632,120	3,630,100
ซื้อ	74,676.75	517,697.96	902,992.80	859,211.98	858,198	857,200
รวม	1,188,768.07	5,749,030.75	5,490,050.03	4,506,334.29	4,490,318	4,467,300

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี (2548)

4. ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์

ในการดำเนินงานของสหกรณ์นั้นจะประกอบด้วยตัวขับเคลื่อนหลายอย่าง แต่เมื่อมองถึงภาพลักษณ์ที่ออกสู่ประชามันนั้นว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ สิ่งที่ยืนยันว่าประสบความสำเร็จนั้นคือผลการดำเนินงานในแต่ละปี ซึ่งผลการดำเนินงานนั้นจะเป็นผลสุดท้ายจากการดำเนินการสินทรัพย์ ทุนทั้งหมด ตลอดจนขอยอดการจำหน่ายสินค้า จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์ประสบกับปัญหาการขาดทุนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการดำเนินงานเปรียบเทียบตั้งแต่ 2543 – 2548

(หน่วย : บาท)					
ผลการประกอบการ	2544	2545	2546	2547	2548
กำไร	-	61,309.29	-	-	-
ขาดทุน	61,309.29	-	110,554.79	170,774.69	21,703.03

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี (2548)